అమర్.

సికింద్రాబాద్ స్టేషన్ నుండి కరీంనగిర్ పట్టణానికి పొయ్యే మార్గంలో, ఓ 10 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్నది ఆ ఊరు. ఆ రోజు పొద్దున ఏడింటినుండే ఊళ్ళో ఉన్న బస్‌స్టాండ్ దగ్గర కోలాహలం మొదలయింది. అల్వాల గ్రామ పంచాయితి కింద ఉన్న ఆ ఊరి పేరు వెంకటాపురం. మొత్తం మూడు బ్లాకులు కలిపి ఆ ఊరి జనాభా 20 వేలకన్న మించదు. ఆ రోజు అక్టోబర్ 2. పొద్దున ఏడింటికే బస్‌స్టాండు ముందు ఖాళీ ప్రదేశంలో జనం గుమిగూడటం ప్రారంభించారు. మైకులు తెలుగు సినిమా పాటలతో చెవులు చిల్లులు పొడవడం లేదు. గాంధీగారి మార్కు గ్రామ రాజ్యానికి సంబంధించిన సందడేమీ లేదక్కడ. జాతిపిత పుట్టిన రోజు కూడా కాదు. న్యాయాన్ని నాలుగు గోడల మధ్యనుండి జనం మధ్యకు తేవడానికి జరుగుతున్న ప్రయత్నమది.

బస్‌స్టాండ్ షెల్టర్ మీద కూర్చుని తీరుబడిగా బొగ్గు నములుతూ జూస్తున్న ముసలివాళ్ళు, ఏంజరుగుతుందీ అనే ఆతృతతో మట్టిలోనే ఒళ్లో చిన్నపిల్లలను వేసుకుని కూర్చొన్న స్త్రీలూ, న్యాయం ఇక్కడే జరగాలి అన్న పట్టుదల నిండిన భావాలతో యువకులూ ఒకళ్ళొకళ్ళు అక్కడికి చేరుకుంటున్నారు. ఆ రోజు అక్కడ ఒక ప్రజా న్యాయస్థానం జరగనున్నది. ఆ విషయం తెలిసి అక్కడికి చేరుకున్న విలేకరులకు నల్లకోటు న్యాయమూర్తిగారు కానీ క్లయింట్‌ను గెలిపించుకోవాలని కాని తపనపడే న్యాయవాదులుకానీ కనిపించలేరు. ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసే మౌనం నిండిన కోర్టుహాలూ లేదు. బస్టాండ్ ముందు ఆరుబయలే కోర్టుహాలు, ముద్దాయి చిట్టీల సత్యనారాయణ, న్యాయంకోసం జనం ముందు నిలబడ్డ బాధితుడు మల్లేశం. ఇక న్యాయమూర్తి ఎవరు ? జనమే. విచారణ మొదలయే ముందు రాడికల్ యువజన సంఘం జంట నగరాల శాఖ అధ్యక్షుడు జనానికి మొత్తం కేసును వివరించాడు.

20 ఏళ్ళ బోశమల్లు మల్లేశ్ వెంకటాపురం గ్రామంలోని వ్యవసాయదారుడు చిట్టీల సత్యనారాయణ దగ్గర రెండు నెల్లకింద జీతగాడిగా చేరాడు. సత్యనారాయణ ఆయన కుటుంబ సభ్యులూ ఏదో ఒక వంకపెట్టి తరచూ మల్లేశ్‌ను కొట్టడం హింసించడం మొదలుపెట్టారు. బాధలు తట్టుకోలేక మల్లేశ్ మెదక్‌జిల్లా సిద్దిపేట తాలూకాలోని తన సొంత ఊరు దొమ్మాటకు పారిపోయాడు. ఇది జరిగాక సెప్టెంబర్

848

14వ తేదీన చిట్టీల సత్యనారాయణ మరో ఏడుగురితో కలిసి స్కూటర్ల మీద సిద్దిపేటకు పోయి మల్లేశ్‌ను బలవంతంగా నగరానికి తీసుకొచ్చారు.

జీతగాడు మేకలు ఎత్తుక పోయిండని? ఒక ఆరోపణ పెట్టాడు సత్యనారాయణ మల్లేశ్‌ను అర్రలేసి కట్టెలూ, కడ్డీలతో ఇష్టం వచ్చినట్టు కొట్టారు. చచ్చిపోయిండనుకుని స్పృహతప్పిన మల్లేశ్‌ను ఓ లారీలో పారేసి సిద్దిపేటకు పంపారు.

“మల్లేశ్‌ను దొర కొట్టి చంపిండట’ అనే వార్త వెంకటాపురం అంతా గుప్పుమన్నది. రాడికల్ యువజన సంఘం, జననాట్యమండలి వాళ్లు ఈ విషయంలో ఊళ్లో వెంటనే పోస్టర్లు వేసారు. దొర మీద బహిరంగ విచారణ జరపాలని రాడికల్స్ వేసిన పోస్టర్ సత్యనారాయణ గుండెల్లో దడ పుట్టించింది. ఊరొదిలి పారిపోయాడు. ఆ తరువాత సత్యనారాయణ తన భార్య ద్వారా, ఇతర బంధువుల ద్వారా రాడికల్ యువజన సంఘంతో సంప్రదింపులకు దిగొచ్చాడు. సెప్టెంబర్ 23వ తేదీన ప్రజా కోర్టుకు హాజరౌతానని కూడా ఒప్పుకున్నాడు. తాను జీతగాడు మల్లేశ్‌ను తీవ్రంగా కొట్టి హింసించి స్పృహలేని పరిస్థితిలో లారీలో వేసి పంపినట్టు వేలాదిమంది హాజరైన ప్రజాకోర్టులో సత్యనారాయణ ఒప్పుకున్నాడు. “నేను మల్లేశ్‌ను కొట్టిన మాట వాస్తవమే. కానీ ఇప్పుడు అతనేమైపోయాడో మాత్రం నాకు తెలియదు” అని అంగీకరించాడు.

సత్యనారాయణకు జనం నెలరోజులు గడువు ఇచ్చారు. మల్లేశ్ ఏమైపోయిందీ కనుక్కునే పని అప్పగించారు. రాడికల్ యువజన సంఘం యువకులు తాము కూడా మల్లేశ్‌ను గురించి ఆచూకీ కనుక్కుంటామన్నారు. చివరకు రాడికల్స్ మల్లేశ్‌ను ఆయన సొంత గ్రామంలో కనుగొన్నారు. శరీరంనిండా గాయాలతో దాదాపు కదల్లేని పరిస్థితిలో ఉన్న మల్లేశ్‌ను నగరానికి తీసుకొచ్చారు.

అక్టోబర్ రెండవ తేదీన మళ్ళీ ప్రజా న్యాయస్థానం సమావేశమయింది చుట్టుపక్కల రెండు మూడు గ్రామాలనుండి జనం పొద్దున్నే వెంకటాపురం చేరుకున్నారు. జననాట్యమండలి డప్పుల చప్పుడు మధ్య విచారణ మొదలయింది. జరిగిందంతా ఆర్ వై ఎల్ అధ్యక్షుడు వివరించాక మల్లేశ్ లేచి జనానికి తన శరీరంమీద గాయాలు చూపించాడు. తనను దొర, ఆయన మనుషులూ తీసుకొచ్చి ఎట్లా హింసించిందీ చెప్పాడు. నోరు విప్పి మాట్లాడటానికే కాదు ఏడ్వడానికి కూడా ఓపికలేని

మల్లేశ్‌ను చూసి జనంలో ఆవేశం పెరిగిపోయింది. ముందు వరసలో కూర్చొన్న ఒక అవ్వ మల్లేశ్ వివరాలు అడుగుతున్నది.

"ఏంది బిడ్డా నువు మ్యాక లెక్కబోతివి అమ్ముకుంటివి, అందుకే దొర పట్టు కొచ్చి కొట్టె" అని 'కొట్టి చూసింది'.

అవ్వా నాకేం తెలియదు నేను నిర్దోషినని చెప్పుకునేందుకు కూడా మల్లేశ్‌కు ఓపిక లేదు, కళ్ళుమాత్రం జలసముద్రాలైనాయి, స్వచ్ఛంగా చూసిన వీళ్ళందరికీ ఆ కళ్ళలో నిజాయితీ కనిపించింది. మల్లేశ్ కూర్చొన్నాక చిట్టీన సత్యనారాయణ జనం ముందుకొచ్చాడు. "నేను మల్లేశ్‌ను కొట్టిన మాట నిజమే, అది నా తప్పే, నా నెత్తి మీద శని గూసున్నది, అందుకే కొట్టిన, చచ్చిపోయిండనుకున్న, దండుగ గడ్తనన్న, ఇప్పుడు కూడ దండుగ గడ్త, వాన్ని నా తమ్మునోల్లె చూస్కుంట. కానీ నన్నింత నిలదీస్తున్నారు. వాడు నా మ్యాక లెత్తుక పోయిండు, ఆ విషయం ఎవ్వరు అడుగుత లేరు, అంత నాదే తప్పంటరు గాని వాన్నేమనరు". చిట్టీల సత్యనారాయణ మాటలకు అడ్డుపేస్తూ జనం పెద్ద పెట్టున అరిచారు. "మేకలెత్తుక పోయిండే అనుకుందాం, చావ గొట్టాల్నని రూలున్నదా, ఏడనన్న" అని నిలదీసారు.

నాది తప్పేనని ఒప్పుకుంటాన గద, నాకు వీళ్ళ పార్టీ కి ఇంత బలమున్నదని ఇంతదనక తెల్వది, నా మీద ఇగ పగ బెట్కోకుండ్రి, మరిచిపోండ్లి, వాన్ని నా తోడ బుట్టినోనోలికె సూసుకుంటా" అని సత్యనారాయణ మైకు తిరిగి రాడికల్స్ చేతి కిచ్చేసిండు.

జనంలో మళ్ళీ చర్చ, దండుగ ఎంత కట్టించాలి. కొందరు 10 వేల రూపాయ లన్నారు, మరి కొందరు ఆటోరిక్షా కొనియ్యమన్నారు. ఇంకొందరు మల్లేశ్ పనిచేసే పరిస్థితిల లేడు కాబట్టి ఒక పాన్ డబ్బా పెట్టియ్యమన్నరు ఎంతకూ తెగడంలేదు. చిట్టీల సత్యనారాయణ మళ్ళీ మైకు అందుకున్నడు. వెయ్యి రూపాయలు మల్లేశ్‌కు ఇస్తానని చెప్పిండు. జనం మళ్ళీ గొడవ చేశారు.

రాడికల్ యువజన సంఘం అధ్యక్షుడు శ్రీనివాస్ అప్పుడు కల్పించుకుని "గతంలో అంటే సెప్టెంబర్ 23వ తేదీన ప్రజా న్యాయస్థానం ముందు చిట్టీల సత్యనారాయణ మల్లేశ్ బ్రతికి ఉన్నా, చనిపోయినా ఐదువేల రూపాయలు ఇస్తానని ఒప్పుకున్నాడు. ఇప్పుడా మొత్తం ఇవ్వడమే న్యాయం" అన్నాడు. జనం కూడా

బౌను ఐదువేలు ఇయ్యాల్సిందేనన్నారు. ఇంతలో జనం మధ్యలో నుండి ఒక యువకుడు లేచి ఇయ్యాల ఐదు వేలిచ్చి రేపు మల్ల వాన్ని చావగొట్టరని భరోస ఏందని ప్రశ్నించిండు. జనంలో మళ్ళీ కలవరం. చిట్టీల సత్యనారాయణ మళ్ళీ హామీ ఇచ్చిండు. నేను ఈ ఊళ్లెనే మీ మధ్యనే ఉంట, వాని మీద పగబెట్కోను, నా మీద కూడ మీరెవరూ పగ బెట్కోవద్దు, ఐదు వేలూ అన్నమాట ప్రకారం ఇచ్చేస్త, నా మీద కేసు మాప్పచేయించుండి" అన్నడు.

అకారణంగా కొట్టి, హింసించి మల్లేశ్ కదలని దుస్థితి కల్పించి నందుకుగాను సత్యనారాయణ మల్లేశ్‌కు ఐదువేల రూపాయలు దండుగ కట్టాలనీ, సిద్ధిపేటలో సత్యనారాయణ మీద మల్లేశ్ దాఖలు చేసిన కేసు ఉపసంహరించుకోవాలనీ జనం తీర్పు చెప్పారు.

పోలీసులు లేరు, నల్లకోట్లు లేవు, 'లా' పుస్తకాల అవసరమూ లేదు, జనం ఉన్నారు, బాధితుడున్నడు, నిందితుడున్నడు. తీర్పు న్యాయంగా జరిగింది. ఇదంతా జరుగుతున్న మూడు గంటలసేపు ఆ ప్రాంతాల్లో ఎక్కడా ఒక్క ఖాకీ డ్రస్ అయినా కనిపించక పోవడం కూడ విలేకరులకు ఆశ్చర్యం కలిగించింది. అరుదైన ఈ అనుభవాన్ని పాఠకులకు కూడా పంచివ్వాలన్న ఆతృతతో పత్రికాపీసులకు ప్రయాణ మయ్యారు. (ఆ వార్త ఎన్ని పత్రికలు ప్రచురించాయి? అనేది వేరేప్రశ్న)

సవరణ

రంగనాయకమ్మగారిపై, 'గంజాయిదమ్ము' వ్యాసం విషయంలో కొమ్మూరి వేణుగోపాలరావు వేసిన పరువునష్టం దావా విషయంలో అక్టోబర్ సృజనలో వచ్చిన వ్యాసంలో ఒక పొరపాటు దొర్లింది. అది

"కొమ్మూరి ఇరవై వేల రూపాయలుగ అంచనా వేసిన ఈ పరువు నష్టం కేసులోనే తోడ్పడారు రంగనాయకమ్మ గారికి వెయ్యి రూపాయలు జరిమానా (లేదా 3 నెలల సాధారణ ఖైదు) విధించారు" అని కానీ ఈ కేసు ఇరవై వేల పరువు నష్టం కేసు కాదు. ఇరవై వేలో అడిగింది. సివిల్ కేసు. అది ఇంకా జరగవలసి వుంది. ఇప్పుడు జరిగింది క్రిమినల్ కేసు ఇందు లో ఫైన్‌గా వెళ్ళిన వెయ్యి రూపాయలు కోమ్మూరికి కాక కోర్టుకు వెళ్ళాయి. ఇరవై వేల కేసూ, ఈ కేసూ వేరువేరు కేసులు.

కానీ, వార్తలో ఆ వాక్యం అలా వుండడంవల్ల విషయం స్పష్టంగా అర్థంకాక పోవడమే కాక ఒక అపార్థమొచ్చే అవకాశం వుంది వేణుగోపాలరావు ఇరవై వేల కోసం కేసు పెడితే కోర్టుమాత్రం ఒక్క వెయ్యి రూపాయలే ఇప్పించిందని (శిక్షవేసి నప్పటికీ కొంతన్నా సరిగానే చేసి కోర్టు ఒక్క వెయ్యితోనే సరిపెట్టిందనీ) పాఠకులు అనుకోవచ్చు ఈ క్రిమినల్ కేసు కొమ్మూరి పక్షం అయినట్లు సివిల్ కేసుకూడ అయితే రంగనాయికమ్మగారు ఇరవై వేల రూపాయలు కొమ్మూరికి చెల్లించాల్సి వుంటుంది. ఈ విషయం పాఠకులు సరిగా గ్రహించాలని మనవి. —సాహితీ మిత్రులు.